

a gazdálkodási kockázatok és a fenntarthatóság kérdései az agráriumban

FruitVeB évzáró szakmai
konferencia

2024. december 12.

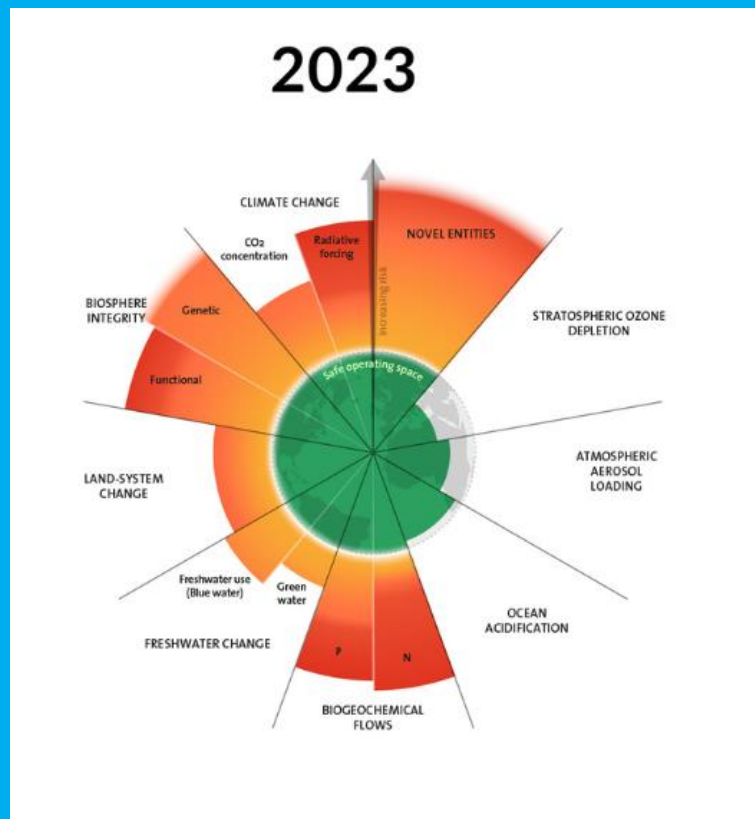
Kecskemét

bolygóhatárok és főbb globális kockázatok

» 2023-ban 9 bolygóhatár közül 6 határt túlléptünk, közvetlen hatásuk van a mezőgazdaságra

» a World Economic Forum szerint a legfontosabb Top-10 kockázatok a világban (2024)

■ Túl a biztonságos zónán
■ A bizonytalanság zónájában (növekvő kockázat)
■ Határon belül (biztonságos, kockázatmentes)
■ A hatást még nem sikerült számszerűsíteni

Risk categories

- Economic
- Environmental
- Geopolitical
- Societal
- Technological

2 years

1 st	Misinformation and disinformation
2 nd	Extreme weather events
3 rd	Societal polarization
4 th	Cyber insecurity
5 th	Interstate armed conflict
6 th	Lack of economic opportunity
7 th	Inflation
8 th	Involuntary migration
9 th	Economic downturn
10 th	Pollution

10 years

1 st	Extreme weather events
2 nd	Critical change to Earth systems
3 rd	Biodiversity loss and ecosystem collapse
4 th	Natural resource shortages
5 th	Misinformation and disinformation
6 th	Adverse outcomes of AI technologies
7 th	Involuntary migration
8 th	Cyber insecurity
9 th	Societal polarization
10 th	Pollution

Source

World Economic Forum Global Risks Perception Survey 2023-2024.

9 bolygóhatár: **éghajlatváltozás, a bioszféra integritásának változása, földhasználat változása, édesvízhasználat változása, biogeokémiai áramlások változása (nitrogén és foszfor áramlási ciklusai), új entitások bevezetése (új vegyi anyagok), óceánok elsavasodása, Légköri aeroszol-terhelés, sztratoszférikus ózonzóna csökkenése**

Forrás: Stockholm Resilience Institute; Planetary boundaries, World Economic Forum

szabályozói háttér és trendek

- EU 2050-re cél a klímasemlegesség
- 2030-ra 55%-os üvegházhatású gáz (GHG) kibocsátás csökkentést kell elérni az 1990-es szinthez képest. Ehhez a mai kibocsátási szintet a harmadával kell csökkenteni
- EU-s szabályozások már ebbe az irányba mutatnak
 - EU ETS - EU kibocsátáskereskedelmi rendszere
 - szigorú gépkocsi kibocsátási normák
 - megújuló energiák preferálása
 - ingatlanok energiahatékonysági követelményei
- EU TAXONÓMIA
- **CSRD – fenntarthatósági jelentés**
 - **ESRS standardok szerinti jelentéstétel**

- magyar kormány törvénybe foglalta a 2050-es klímasemlegességi célt 2021-ben
- Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia és egyéb nemzeti stratégiák
- MNB: szigorú fenntarthatósági elvárások a bankok felé
- **MNB ESG ajánlás (2024) bankszektorok - ügyfélszintű adatgyűjtés**
- Magyarországon nincs a NEKT-ben mezőgazdaságra vonatkozó ágazati kibocsátás-csökkentési cél
- **ESG törvény Magyarországon – ESG kérdőív**

- egyre több ország publikál klímasemlegességi célokat
- egyre több vállalat (élelmiszeripar, élelmiszerkiskereskedelem) publikál fenntarthatósági célokat
- a változások sokkal gyorsabban fognak történni mint várnánk

fenntarthatósági jelentés (CSRD, ESRS szabványok)

A jelentésben a vállalat környezeti, társadalom és vállalatirányítási hatásai (I), kockázatai (R) és lehetőségei (O), illetve az ezekhez kapcsolódó vállalati politikák, intézkedések és célok több száz adatpont szerint kerülnek értékelésre, bemutatva a vállalat **fenntarthatósági és pénzügyi teljesítményét** és amely elengedhetetlen lesz a nemzetközi partnerségek, befektetések létesítéséhez.

Fókuszban a **vállalat környezetre és társadalomra gyakorolt lényeges hatásai**, és az, hogy a **környezet és a társadalom fenntarthatósági szempontból** milyen lényeges kockázatokat és lehetőségeket jelent a vállalat számára.

ESG beszámoló (ESG Tv)

A vállalat ESG jelentésében a közvetlen beszállítók helyzetének fenntarthatósági értékelése is helyet kap, így **biztosítva, hogy üzleti érdek legyen a fenntartható partnerek választása, a fenntartható működés. Az adatgyűjtés több vállalatot érinthet, nem csak a beszámoló írására kötelezetteket.**

Kockázatkezelési rendszer működtetése

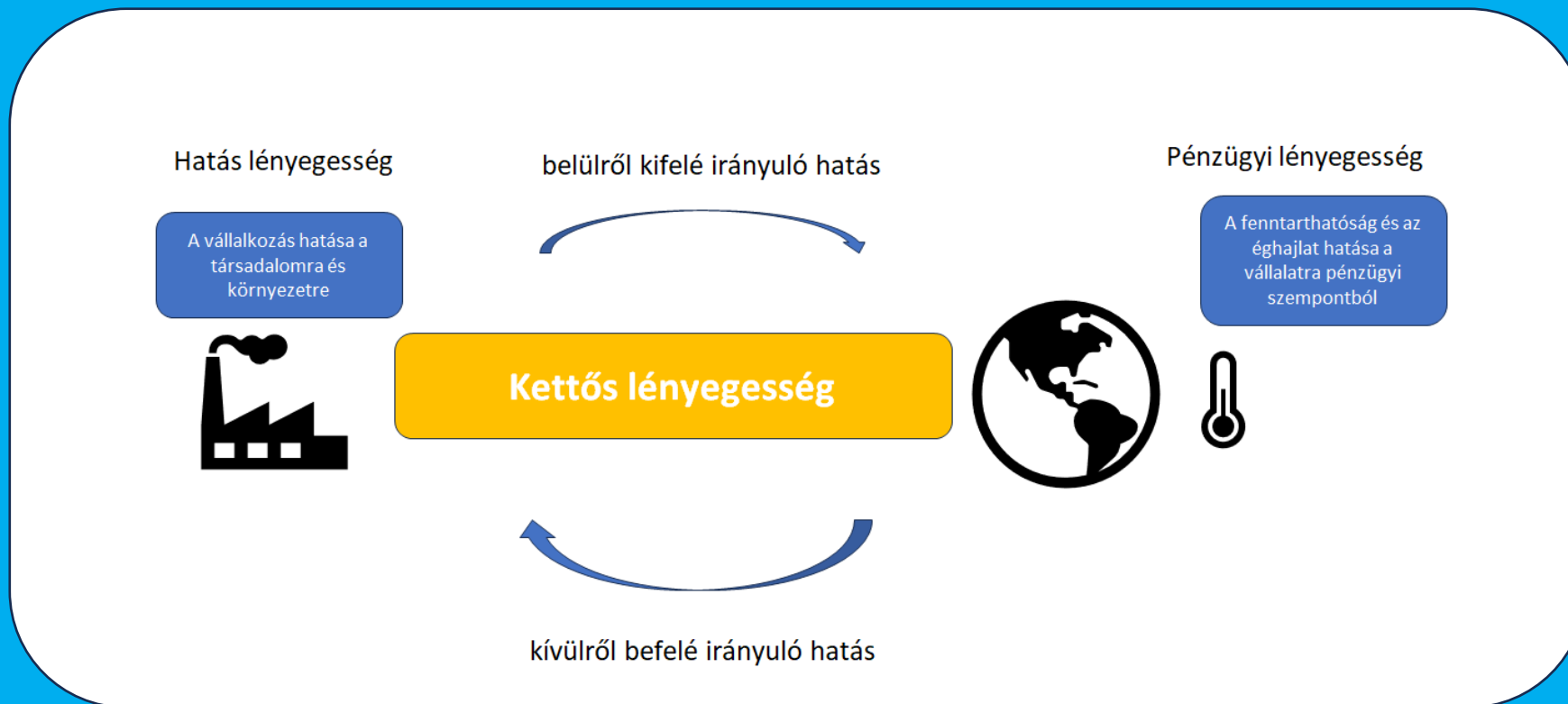

A beszámolót készítő vállalkozás és beszállítói is kérdőívet kötelesek kitölteni!

Ellátási lánc – Beszállítók értékelése – SCOPE 3

kettős lényegesség, lényeges ügyek

- » a vállalat a fenntarthatóság területén felmerülő minden elképzelhető kérdés helyett a lényeges hatásokra, kockázatokra és lehetőségekre (impacts, risks, opportunities – IRO) összpontosítson.
- » kettős lényegességi elemzés célja
 - » a fenntarthatósági stratégia és a fenntarthatósági jelentéstétel kidolgozásához és végrehajtásához ad segítséget.

kertészetek és az ESG: environment (környezeti pillér)

» klímaváltozás:

- › hőhullámok, aszály, csapadékhiány, UV sugárzás
- › extrém időjárási események: esőzések, jégesők, villámárvizek

» biodiverzitás

- › **környezethez** való pozitív kapcsolódás, avagy mi tehet egy kertészeti vállalkozás a fenntarthatóságért? Milyen szempontokat kell mérlegelnie? Biológia sokféleség megőrzésére törekvés

» fenntartható növényvédelem

- › okszerű növényvédőszer használat (szerek rotációja és rezisztencia kérdése)
- › megőrizni a termelés biztonságát

» talajos termesztésben a talaj egészségének, állapotának megőrzése (pl: ipari zöldségnövények termesztése) → talajdegradáció megelőzése

» vízgazdálkodás

- › öntözővíz kérdése (legyen elérhető és megfizethető), víztakarékos technológiák használata (víz visszaforgatás)
- › korszerű gyümölcsösök öntözés nélkül elképzelhetetlenek
- › üvegházak esetén a termál víz visszasajtolása → 2027-ig nincs visszasajtolási kötelezettség (várhatóan meghosszabbítják, részben belső szabályozás kérdése)

kertészeti termelés és fenntarthatósági ökonómia

- » milyen szempont alapján legyen fenntartható a kertészeti termelés? ki miben érdekelt?
- » a **termelés/termelő-feldolgozás-kereskedelem értéklánc profit alapon működik:**
 - » a kereskedelmi láncok olcsón akarnak venni standard jó minőséget és mennyiséget (mindig)
 - » a kereskedelmi láncok most már a Scope 3 emissziójukat is csökkenteni akarják (beszállítói emisszió)
- » **társadalom (fogyasztó/vásárló) igénye: megfizethető élelmiszerárak, élelmiszerbiztonság és élelmezésbiztonság, kisebb környezeti terhelés mentén** (kevesebb műtrágya és növényvédőszer, illetve energiafelhasználás mellett)
- » **környezeti szempontból vizsgált fenntarthatóság** → EU szabályozás irányultsága, **szigorodó, bonyolultabbá váló termelési környezet**
- » **konvencionális (intenzív) termelési rendszerek vs öko-termelési rendszerek**
 - » **fajlagos termelési költségekben kedvezőbb** a konvencionális (intenzív) technológiák alkalmazása és
 - » alacsonyabb árszint érhető el, technológiai oldalról is nagyobb kihívás az öko-termelés.
- » ezeknek az igényeknek stabil alapot továbbra is a konvencionális termelés szolgáltat.
- » EU: **differentiált támogatási rendszert igényelne a szektor a szigorodó előírások, elvárások mellett.** (a termelés-szervezés kérdése kiemelten fontos)

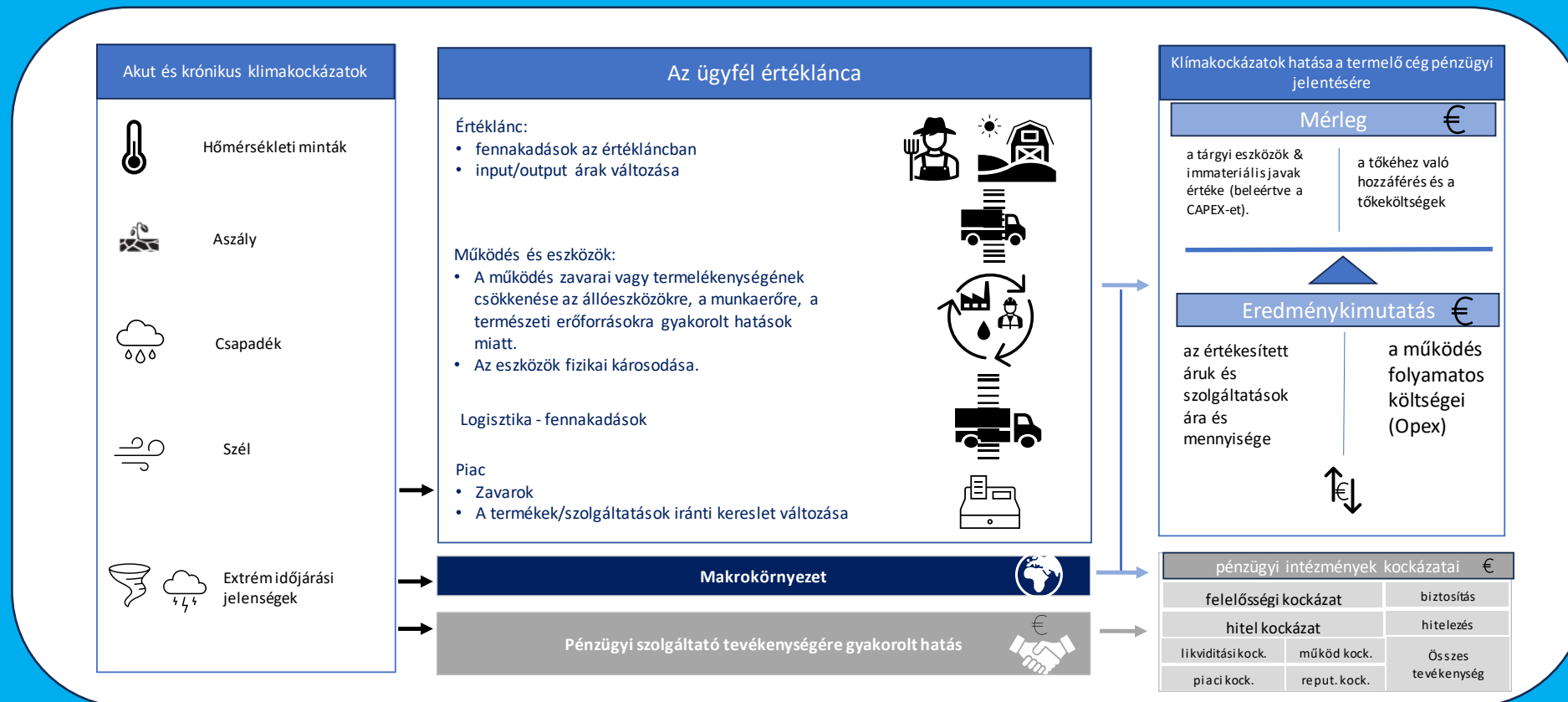

európai élelmiszerkiskereskedelmi láncok kibocsátáscsökkentési céljai

Kiskereskedelmi lánc	Árbevétel (2023), mrd EUR	Cégek központ	Márka	Scope 3 FLAG - emissió csökkentési cél	Növényi/állati fehérje átállási cél
Schwarz	172	Németország	Lidl	felülvizsgálat alatt	Igen, 6 országban: AT, BEL, HR, DE, NL, CH
			Kaufland	felülvizsgálat alatt	nincs
Rewe	90	Németország	Rewe	bevezetve	nincs
			Penny	bevezetve	nincs
Aldi	85	Németország	Aldi Nord	felülvizsgálat alatt	Igen: NL
			Aldi Sud	felülvizsgálat alatt	nincs
Tesco	77	UK	Tesco	bevezetve	Nincs, de növényi alapú élelmiszerekre értékesítési célok vannak
Metro	34	Németország	Metro	felülvizsgálat alatt	nincs

gazdálkodási kockázatok és a banki finanszírozás összefüggései

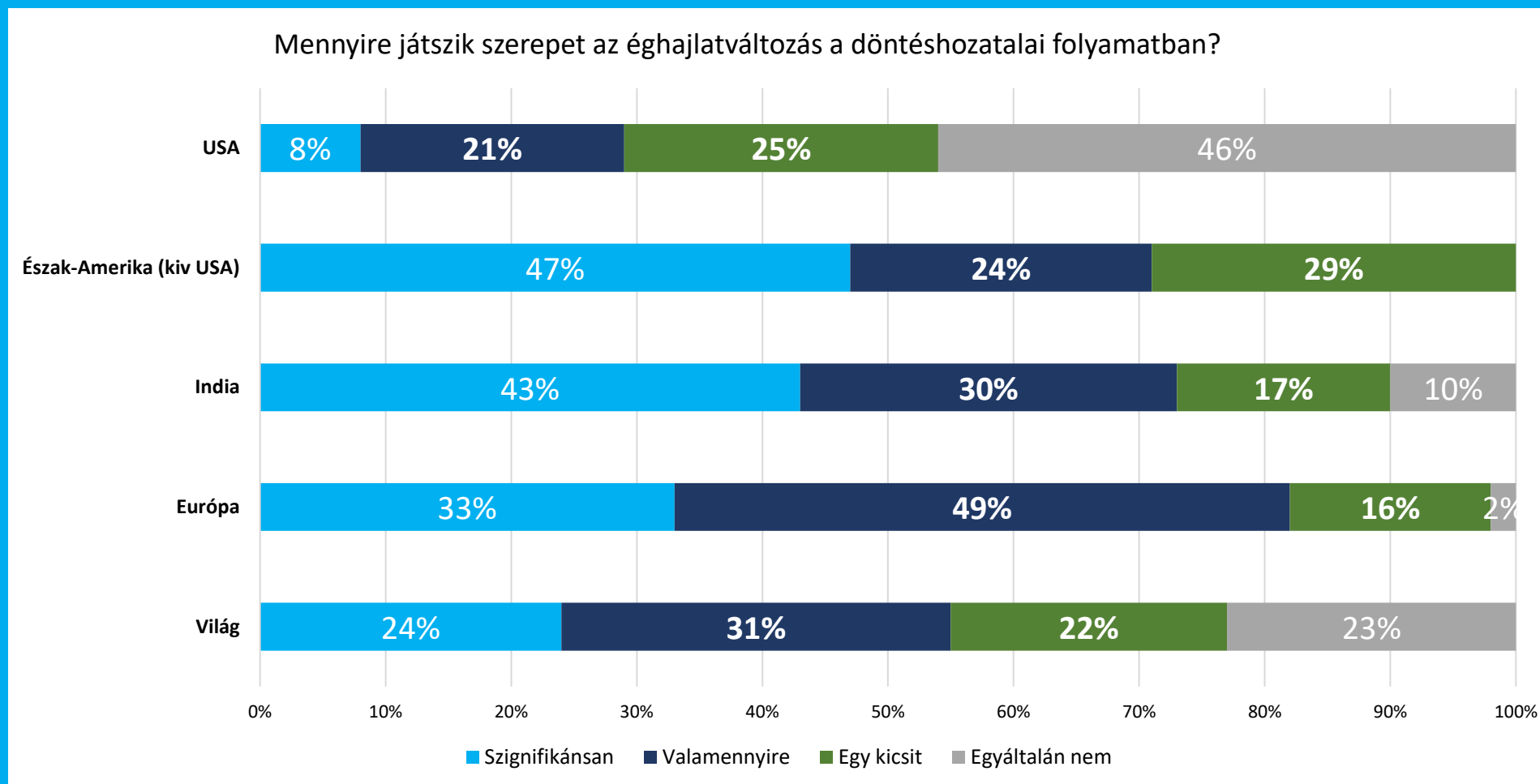
- » környezeti tényezők, mint kockázatok:
- hatással vannak az agrár-vállalkozások működésére
 - költség/jövedelem viszonyaikra
 - ez megjelenik az agrár- és élelmiszeripari mérleg és eredménykimutatásaiban
 - a banki mérlegekben is megjelenik finanszírozási, hitelezési kockázatként: az agrár- és élelmiszeripari vállalkozások hitelvisszafizetési képessége, adósságszolgálat...

globális felmérés - döntéshozatal

- » 167 pénzügyi intézmény felmérése: 2021 (EDF, *Environmental Defense Fund*)
 - » Európai országok: IT, ES, FR, DE, PL, CZ, HR, UK
- » mennyire játszik szerepet az éghajlatváltozás a mezőgazdasági finanszírozási döntéshozatali folyamatban?

Ágazati és feldolgozóipari csődráták alakulása Magyarországon

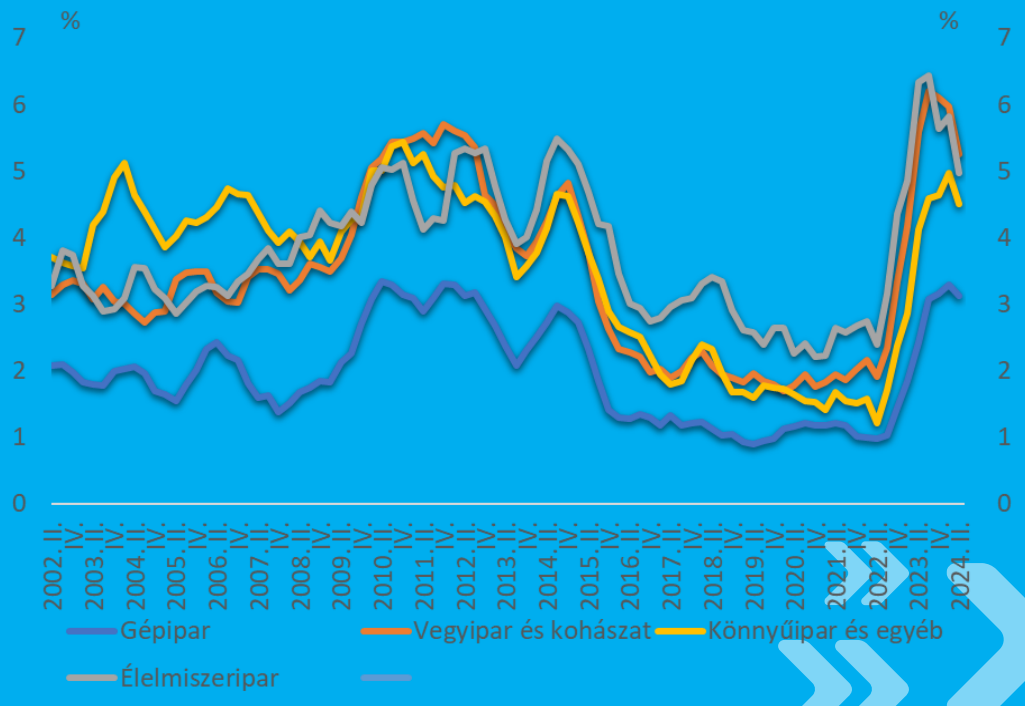
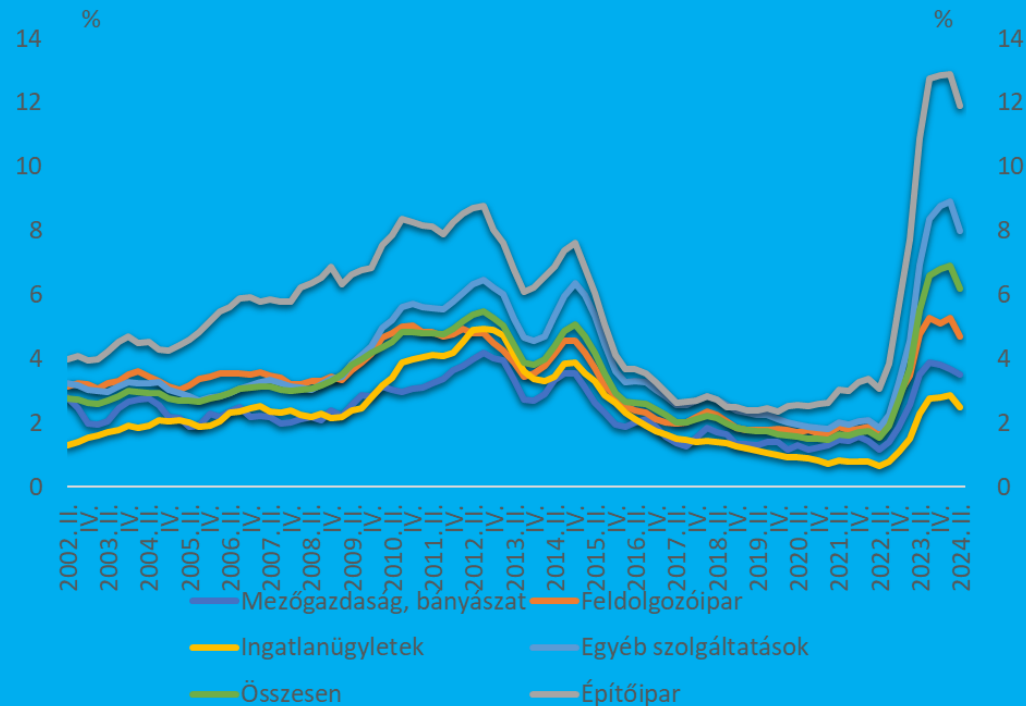

» alacsony szinten alakul a mezőgazdasági csődráta szintje

» a mezőgazdaság egy stabil jól működő szektor

» 2013-2019 között egy nagyon jó periódust tudhatott be a mezőgazdaság.

» 2020-2024 között kockázatosabb lett a hitelezés: Covid, ellátási láncok zavarai, UKR/RUS háború kitörése, energia- és műtrágya-árak elszabadulása (majd visszarendeződése), aszályok, globális hajózási útvonalak kockázatai, inflációs környezet...kamatkörnyezet.

az EBH (Európai Bankhatóság), az EKB (Európai Központi Bank) és az MNB egyértelmű ajánlásokat fogalmazott meg a bankok számára

- » az EKB végleges útmutatót tett közzé a bankok számára az éghajlati és környezeti kockázatokról (2020. november)
- » az MNB Zöld Ajánlásának (10/2022. (VIII.2.) számú ajánlása) célja az **éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok azonosításával, mérésével, kezelésével, kontrolljával és közzétételével, valamint a hitelintézeti üzleti tevékenységében** a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítésével kapcsolatban az MNB elvárásainak megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése
- » **MNB ESG ajánlása (9/2024. (IX.24.) számú ajánlása):**
 - » **ESG kockázat:** olyan **környezeti, társadalmi, illetve vállalatirányítási kockázat**, ami **negatívan hat a pénzügyi szervezet ügyfelének gazdasági tevékenységére**, befolyásolva az ügyfél hitelvisszafizetési képességét, akár pénzügyi veszteséget is eredményezve a finanszírozó pénzügyi szervezetnek. **2025. július 1-től hatályos**
- » **MNB és az OECD közös projektje a biodiverzitás csökkenéséből adódó pénzügyi kockázatok felmérésére.**

klímakockázatok kezelése - MNB ESG ajánlás hitelintézetek számára

» a Magyar Nemzeti Bank 9/2024. (IX.24.) számú ajánlása

- ESG kérdőív pénzügyi szolgáltatóknak
- az ajánlás címzettjei a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) hatálya alá tartozó magyarországi székhellyel rendelkező hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások, valamint a külföldi székhellyel rendelkező hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások magyarországi fióktelepei
- **ESG kockázat: olyan környezeti, társadalmi, illetve vállalatirányítási kockázat, ami negatívan hat a pénzügyi szervezet ügyfelének gazdasági tevékenységére, befolyásolva az ügyfél hitelvisszafizetési képességét, akár pénzügyi veszteséget is eredményezve a finanszírozó pénzügyi szervezetnek**
- az MNB a jelen ajánlás 2–7. pontjának alkalmazását
 - a) az 500 mln HUF szerződéses összeget meghaladó új vállalati hitelkihelyezések esetén 2025. július 1-jétől,
 - b) a 350 mln HUF szerződéses összeget meghaladó új vállalati hitelkihelyezések esetén 2026. július 1-jétől,
 - c) a 200 mln HUF szerződéses összeget meghaladó új vállalati hitelkihelyezések esetén 2027. július 1-jétől,
 - d) a 100 mln HUF szerződéses összeget meghaladó új vállalati hitelkihelyezések esetén 2028. július 1-jétől
- várja el az érintett pénzügyi szervezetektől

K&H AgrárCO2 kalkulátor

- » A piacon egyedülálló a K&H AgrárCO2 kalkulátor
- » Legfőbb célja
 - » az ügyfelek edukációja
 - » az agrár vállalkozások tudatosságának növelése a fenntartható gazdálkodás felé
 - » <https://www.kh.hu/vallalat/agrar/agrar-co2-kalkulator>

magánszemélyek vállalkozások vállalatok kiemelt ügyfelek

napi pénzügyek finanszírozás digitális bankolás kiegészítők agrár

számítsa ki gazdasága karbonlábnyomát!

- » vizsgálja meg más szempögböl is a termelési tevékenységet
- » mutassa be növénytermesztési és állattenyésztési ágazatainak karbonkibocsátását vásárlói felé
- » csökkentse költségeit és óvja hazánk természeti értékeit
- » induljon el az Ön cége is a fenntarthatóság útján

további részletek »

klímakockázatok kezelése

- » az európai bankok kockázati riportjai alapján minden bank foglalkozik a klímakockázatokkal
- » klímakockázatok modellezésére, valamint szabályozó szinten is adatokra van szükség
- » vége annak az időszaknak, amikor rutinból gazdálkodik a termelő
 - » adatalapú gazdálkodás lehetővé teszi a klímakockázatok egy részének kezelését
- » pozitív tényező, ha egy hitelkérelem során az ügyfelek választ tudnak adni a klímakockázatokra (mitigáció, adaptáció)
 - » agrotechnika, talaj, öntözés, vetésszerkezet, jéggháló, fagyvédelem stb.
- » jó gyakorlatok bemutatása az ügyfeleknek:
 - » K&H AgrárCO2 kalkulátor
 - » K&H AgrárKlub
 - kiemelt téma a fenntarthatóság kérdésköre (talaj, víz, agrotechnika)
- » a magyar bankszektor hisz az agráriumban és az élelmiszeripar finanszírozásában
- » nincs látványos hitelállomány csökkenés az MNB adatai szerint (az agrárszektor kivárt a pályázatokra, illetve a magas kamatok is csökkentették a beruházási kedvet)

K&H Bank hisz az agráriumban

- » a mezőgazdasági termelőknek és a bankoknak együtt kell gondolkodniuk a beruházási és fejlesztési tervekkel, pályázatokkal kapcsolatban
- » Főbb kérdéseink (3 + 1)
 1. erős-e, megvalósítható-e a beruházási terv? előremutató és kellőképpen alátámasztottak-e a tervek (hatékonyság növekedése, adatalapú döntési rendszerek alkalmazása, profitabilitás erősödése, valós piaci igényre ad-e választ)
 2. ad-e választ a környezeti kihívásokra (agrotechnika, talajszerkezet javítása, öntözés stb)
 3. milyenek voltak a vállalkozás elmúlt 5-6 évének eredményei
- (+1) a vállalkozás a közvetlen támogatások nélkül eredményes-e, vagyis önmagában élet- és versenyképes-e

